

Čtyři články lidské organizace a jejich nepravidelnosti

Patologické změny fyzického těla · Pochopení lidského těla na základě uměleckého pozorování: výtvarné, hudební pozorování a chápání Logu (éterné tělo, astrální tělo a Já) · Různé druhy spolupráce bytostných článků člověka · Etapy duchovního prožívání, pochopení mimořádných osobností, např. svaté Terezie z Ávily · O souvztažném přechodu těchto životních poměrů do organických chorobných procesů

Moji milí přátelé!

Mluvíme-li o společných záležitostech kněze a lékaře, náš pohled se zpočátku musí dotknout jevů, které mohou skutečně snadno sklouznout do patologie a proto potřebují pochopení lékaře, které však na druhé straně opět mimořádným způsobem zasahují do nitra, do samotné esoteriky náboženského života. Musíme si zcela ujasnit, že vlastně všechny větve lidského poznání musí cosi hrubého, co do nich vstoupilo v materialistické epoše, znovu překročit. Potřebujeme si jen vzpomenout na to, s jakou hrubostí jsou dnes posuzovány ty jevy, které se po určité době zařazovaly pod pojem „genialita a šílenství“; jak hrubě s nimi zachází *Lambroso* a jeho škola, ale také jiní. Podobně můžeme ukázat na to, co se jako způsob nazírání objevilo v kriminalistické antropologii, která zkoumá lebky zločinců.¹ Poukazujeme na způsob nazírání a nikoli na výzkumy samotné - jimž nelze upřít jisté zásluhy. Představy, které se v souvislosti s tím objevily, nebyly jen velmi drsné, ale zároveň nesly známky mimořádně silného zpátečnictví, maloměšťáctví. A protože se jedná o hraniční oblast sousedící s pastorální medicínou, můžeme říci, že zde v podstatě jako učenci a myslitelé působili maloměšťáci a vytvořili si jakýsi typ normálního člověka, který by byl pokud možno ma-

¹ Tzv. frenologie, viz R. Steiner, *Okultní fyziologie*, GA 28, Fabula 2011. - Pozn. vyd.

loměšťákem. A to, co se nacházelo mimo, bylo označováno za chorobné. Genialita se odchyluje na jednu stranu a šílenství na druhou, takže obojí bylo vlastně nějakým způsobem patologické. A protože pro rozumného člověka je zcela samozřejmé, že každá patologická zvláštnost se projevuje také tělesně, bylo také zcela samozřejmé, že v jednom či druhém směru lze nalézt tělesné příznaky. Jedná se však o to, abychom těmto příznakům rozuměli správným způsobem. Za určitých okolností může být tvar ušního lalůčku mimořádně charakteristický pro určitou psychologickou zvláštnost, protože takovéto psychologické zvláštnosti přece souvisejí s karmou, která však působí z minulých inkarnací.

Síly výstavby fyzického organismu, jmenovitě v prvních sedmi letech života, jsou tytéž síly, které se objevují také později.² V prvních sedmi letech života vyrůstáme s těmi silami, jejichž pomocí později myslíme; a tak je důležité a významné již to, že k určitým jevům přistoupíme skutečně přiměřeným způsobem, nikoli tím, který byl ještě nedávno obvyklý. Namísto toho, abychom na ně nahlíželi jako na patologické - do oblasti patologie budeme zavedeni právě z hlediska těchto jevů - , můžeme na jejich základě spíše poznávat lidský život.

² Viz např. R. A. Powell, *Hermetická astrologie a reinkarnace*, Fabula 2013. - Pozn. vyd.

fyzické,
éterné a
astrální
tělo,

Zaujměme, moji milí přátelé, zcela vážně postoj, který nám o organizace člověku poskytuje anthroposofie. Máme před sebou člověka ve

Já fyzickém těle, které absolvovalo dlouhý vývoj, v němž fyzické tělo, než se stalo pozemským tělem, prošlo třemi přípravnými stadii, které jsem popsal ve své *Tajné vědě v nástinu 3*-Ke svému pochopení opravdu potřebuje více, než pouze to, co mu poskytuje dnešní anatomie a fyziologie. Chci zde také upozornit na to, že dnešní fyzické tělo člověka je věrným obrazem éterného těla, které se nachází ve své třetí epoše, astrálního těla, které se nachází ve své druhé epoše a do určité míry organizace Já, kterou člověk přijal teprve na Zemi a v níž se tedy nalézá ve své první vývojové epoše. Vše to je vtisknuto jako pečeť do fyzického těla člověka, s nímž se dnes setkáváme, a způsobuje jeho mimořádnou komplikovanost. Ve svém čistě minerálně-fyzickém uspořádání je pochopitelné pouze silami poznání, kterými k němu přistupujeme dnes. Těmito silami poznání nelze ovšem vůbec pochopit to, co mu vtiskuje éterné tělo, k tomu musíme přistoupit s očima umělce, sochaře. Musíme to chápat tak, že si získáváme názory a představy, které chápeme na základě vesmírných sil a které znovu poznáváme ve formách jednotlivých orgánů celého člověka.⁴

Fyzický člověk je dále obrazem toho, co tkví v dýchání a krevním oběhu. Celou dynamiku, která účinně působí v dýchání a krevním oběhu, však můžeme správně pochopit jen tehdy, když si ji představujeme v hudebních formách, protože je orientována hudebně. Můžeme ji pochopit jen tehdy, když si ji představíme tak, že například v soustavě kostí uvidíme to, do čeho vplynuly síly utváření, které jsou pak v jemnější podobě činné v dýchání a v cirkulaci, ale na základě sil hudebního uspořádání. Můžeme takřka cítit, jak oktáva vychází pozpátku od lopatek a postupuje podél kostí, takže formování

3 R. Steiner, *Tajná věda*, GA 13, Fabula 2005. - Pozn. vyd.

4 Viz *Okultní fyziologie*, GA 28, Fabula 2011; *Duchovní věda a terapie*, Fabula, GA 313, Fabula 2013. - Pozn. vyd.

kostí paží nemůžeme pochopit z jejich mechanické dynamiky, ale jen když je budeme chápat muzikálně.⁵ Primu nacházíme od lopatek až k počátku pažních kostí, v pažních kostech nalezneme secundu a v lokti až k zápěstí nacházíme tercii. Zde nalezneme dvě kosti, protože tercie jsou dvě, jedna velká a jedna malá, a tak dále. Krátce řečeno, pokud to, co ovládá astrální tělo v dýchání a krevním oběhu, opět hledáme jako otisk ve fyzickém těle, musíme mít hudební chápání.

Porozumět organizaci Já je ještě komplikovanější. Zde je nutné správně chápat, co je naznačeno v prvním verši Janova evangelia: „V prapočátku bylo slovo...“ Co je zde myšleno pod pojmem slova, a to konkrétně, nikoli abstraktně, jak to obvykle podávají interpreti evangelia, aplikováno konkrétně na skutečného člověka, přispívá k pochopení toho, jak organizace Já zasahuje do fyzického lidského těla.

Mají-li tyto rozborů skutečně vést k pochopení člověka, musíme do svých studií zahrnout ještě mnoho věcí. Ale jelikož jsem přesvědčen, že jak medicínské, tak i teologické studium může velmi mnoho vynechat, a také věřím, že kdybychom vybrali jenom vše, co je hodnotné, počet let, které dnes potřebuje student ke studiu medicíny by mohl být zkrácen, nikoli prodloužen. Přirozeně lidé dnes myslí materialisticky a domnívají se, že přijmeme-li něco nového, okamžitě rozkouskujeme polovinu roku na kurzy, které jsou i tak již k dispozici.

Když se s vážností přidržíme hlediska, které je v anthropo- sofii nutné přijmout, uvidíme člověka v jeho fyzickém, éter- ním a astrálním těle i v organizaci Já. Tyto čtyři články lidské organizace jsou během bdění v těsném spojení. Během spánku se fyzické a éterné tělo staví na jednu stranu a na druhou stranu se staví organizace Já a astrální tělo. Pokud vezmeme toto hledisko vážně, pak si budeme moci říci, že se mohou rozmanitým způsobem objevit nepravidelnosti ve spojení organizace

*čtyři články
lidské
organizace a
jejich
nepravi-
delnosti*

⁵ Viz R. Steiner: *Eurytmie jako viditelný zpěv*, GA 278, Fabula 2012. - Pozn. vyd.

Já, astrálního těla s éterným tělem a fyzickým tělem a tak dále. Můžeme si zde nakreslit, samozřejmě schematicky, fyzické tělo, éterné tělo, astrální tělo a organizaci Já (tabule 2, vlevo): v bdělém stavu tak mohou

panovat stále běžné vztahy mezi těmito čtyřmi články lidské

astrálního těla a

organizace.

organizace Já

Ale může to být i tak, že určitým způsobem jsou v obvyklé normální souvislosti nejprve fyzické tělo a éterné tělo a že přiměřeně uvnitř je také astrální tělo, ale organizace Já se uvnitř astrálního těla nenachází normálním způsobem (tabule 2, střed). Potom jde o nepravidelnost, která se může objevit nejprve v bdělé organizaci, kdy člověk organizací Já nevstupuje dobře do svého astrálního těla. Jeho pocitový život je tím naprosto narušený. Dokonce může velmi živě tvořit myšlenky, neboť myšlenky vůbec závisejí na normálním vztahu astrálního těla s ostatními těly. Na tom, zda organizace Já byla normálním způsobem spojena s ostatními články lidské bytosti, je závislé také to, zda jsou těmito myšlenkami také odpovídajícím způsobem uchopeny smyslové vjemy. Není-li tomu tak, nesouvisí-li organizace Já řádně s ostatními články lidské bytosti, smyslové vjemy se stávají prchavými. A ve stejné míře jako blednou smyslové vjemy, se intenzivnějšími stávají myšlenky. Vystupují však téměř stínově, nikoli tak čistě, jak je jinak máme. Duševní život takového člověka probíhá tak, že jeho smyslové vjemy mají v sobě něco mizejícího, mlhavého, ale myšlenky mají naopak v sobě něco živějšího, intenzivnějšího, barvitějšího, což téměř vyvolává dojem slabého smyslového vnímání.

astrálního těla a

Já ve spánku

Stejný stav, kdy se organizace nenachází řádně uvnitř astrálního těla, nastává ve spánku takového člověka.⁶ Z té části kosmu, v níž se právě nalézá svým Já a astrálním tělem, když jsou mimo fyzické a éterné tělo, vystoupí mimořádně silné zážitky se subtilností vnějšího světa. Takový člověk neprožívá to, co vidíme ve dne, ale prožívá hebkost rostlin, jemnost ovocné

⁶ Viz také R. Steiner, *Tajemství Trojice*, GA 214, Fabula 2014. - Pozn. vyd.

zahrady okolo svého domu, lahodnou chuť jablek a podobně. Vše to prožívá mimořádně zřetelně. A vybledlé myšlenky, které v astrálním těle znamenají následně působící síly, představují následně působící síly z bdělého života.

Je těžké, máme-li před sebou takového člověka; opravdu jej ^{silné} můžeme mít před sebou v rozmanitých variantách životních ^{zážitky} situací; můžeme ho mít před sebou jako lékaři, kněží, ba dokonce i celá církev. Objeví se nám v určité podobě např. v nějaké vesnici. Lékař dnes o něm řekne, zejména když ho nalezne v nějakém časném stadiu života, že má psychopato- logický komplex zaostalosti. Kněz, jmenovitě dobře školený, řekněme školený benediktin (kněží katolické církve působící ve světě nejsou tak dobře školení), jezuita, barnabita⁷ nebo podobně, ví esoterickým způsobem, že z věcí, které nám takový člověk vypráví, pakliže je správně interpretujeme - navzdory tomu, že máme před sebou člověka, který stojí těsně u hranice mezi zdravím a nemocí, jehož nervový systém lze veskrze chápat v patologickém smyslu, tedy jde o člověka s veskrze labilní rovnováhou a duševními silami, které se projevují a působí zcela jinak než u takzvaného normálního člověka - nám mohou vyvstat pravá odhalení z duchovního světa, tak jako od šílenců samých; jen šílenec není povolán k tomu, aby je interpretoval, to může pouze ten, kdo celou věc pochopil. Můžeme ho mít před sebou jako lékaři a posléze uvidíme, jak jej můžeme lékařsky posoudit v antroposofickém smyslu. Můžeme ho mít před sebou jako kněží, můžeme ho mít před sebou jako církev.

Ale může se stát, že se dokonce vyvine dále a pak nastane něco ^{silné spojení Já} zcela zvláštního. V určitém věku je vývoj takový, jak jsem již ^{a astrálního} naznačil. Dejme tomu, že v dalším vývoji vznikne u něho silnější ^{těla} přitažlivost Já, které není ve zcela normálního vztahu k ostatním článkům, takže se projeví později

⁷ *Barnabité*, řeholní řád založený v r. 1530 v Miláně, původně nazývaný „Kongregace kleriků stětí sv. Pavla“. - Pozn. red.

. Spojení fyzického a éterného těla je takříkajíc normální, ale organizace Já přitahuje astrální tělo více k sobě a to proto nebude zcela uvnitř. Organizace Já a astrální tělo jsou nyní spolu více spojené a společně neprojdou správně do fyzického a éterného těla.

změny v systému smyslů U takového člověka můžeme pozorovat, že není schopen své fyzické a éterné tělo z astrálního těla a Já řádně ovládat a nemůže tedy své astrální tělo a organizaci Já správně posunout do vnějších smyslů. V každém okamžiku ho tedy opouštějí smysly, smyslové vjemy blednou a člověk se pak dostává do stavu jakési závratě či snu. Je-li organizace taková, mohou se velmi intenzivně objevovat morální impulzy, někdy zmateným, jindy neobvykle detailním, velkolepým způsobem.

V tomto případě lékař nalézá již podstatné organické změny v konzistenci smyslových orgánů a nervové substance. Těch si snad všímá méně, ale především nalézá silné nepravidelnosti v tvorbě hormonů, v těch jemnějších žlázách, které označujeme jako nadledvinky a v malých žlázách, které jsou zde na krku schované v oblasti štítné žlázy[†] V takovém případě se zde objevují změny zejména v mozkové hypofýze a epifýze, kterých si lze více povšimnout než změn v nervové soustavě a v celé soustavě smyslových orgánů.

O tom, co takový člověk prožívá ve své konstituci, pak vypravuje knězi. Většinou prožívá jakoby zesílený pocit hříchu, ovšem jinak, než jak ho lidé obvykle pociťují. Právě na takových lidech se kněz může učit poznávat, jak se vytváří extrémní pocit viny, který je u ostatních lidí vyvinutý slabě. Láska k bližnímu může pak u těchto lidí narůstat až do ohromné intenzity, takže právě pro lásku k bližnímu se dostávají do nej-
různějších potíží, ze kterých se potom zpovídají knězi.

osamocené fyzické tělo Tento proces může jít ještě dále. Může dojít k tomu, že fyzické tělo zůstane poměrně osamocené a éterné tělo trvale nebo přechodně úplně nevchází dovnitř fyzického těla. As-

* Tj. příštitná tělíska. - Pozn. překl.

trální tělo, éterné tělo a organizace Já jsou potom sice velmi úzce navzájem propojené, ale fyzická organizace zůstává vně (tabule 3). Použijeme-li dnešní materialistické výrazy, jichž ovšem během hodiny zanecháme, v mnoha případech budeme takového člověka vnímat jako nejvyšší měrou slabomyslného, neboť své fyzické tělo nemůže ovládat nijakým způsobem, ani v oblasti volní, vycházející z duchovně-duševní oblasti. Takový člověk je pak takříkajíc smýkáán svou fyzickou organizací. Je-li člověk od začátku takto organizován, vnímáme ho vskutku jako slabomyslného, neboť má v tomto stadiu pozemského vývoje vše - organizaci Já, astrální organizaci a éterné tělo - natolik izolované a osamělé a „vlečeno“ fyzickým tělem, že nemůže vnímat, nemůže být činný a nemůže se nechat osvěcovat svou organizací Já, astrálním a éterným tělem. Vše, co prožívá, tak zůstává temné a on se zde potácí ve svém fyzickém těle jako umrtvený. Takto utvářeného člověka opravdu vnímáme jako slabomyslného, protože v tomto stadiu, kdy je slabomyslnost ve vysokém stupni, musíme již přemýšlet, jak fyzickou organizaci připojit k ostatním článkům.

Zde se může jednat o pedagogický zásah, ale naprosto i o vnější ^{vztah} terapeutické opatření. Setká-li se kněz s podobným případem, ^{kněze} může být doslova překvapený zpovědí takového člověka. Kněz se může cítit jako velmi chytrý, ale zkušený a vzdělaný kněží (skutečně takoví v katolicismu jsou, nemusíme ho hned nízce odsuzovat), kteří dávají pozor, když k nim přijde takový tzv. nemocný člověk a řekne jim: To, co hlásáš z kazatelny, přece nemusí moc znamenat. Nijak to nepůsobí, ve skutečnosti to nedosahuje k Božímu příbytku, má to vše jen vnější hodnotu. V Bohu musíme spočívat opravdu celou svou bytostí. - To říkají takoví lidé. V celém svém ostatním životě se chovají tak, že je můžeme považovat za vysoce slabomyslné, ale při rozmluvě s knězem občas přijdou na podobné věci. Dělalí si nárok na větší znalost intimního náboženského života, než ti, kteří o tom hovoří z titulu svého povolání.

Pro toho,

kdo o tom hovoří profesionálně, mají pouze opovržení a to, co prožívají, nazývají „klid v Bohu“. A vidíte, že úkolem kněze musí být nalézat prostředky a způsoby, jak navázat na to, co vlastně takový člověk - lze říci pacient, můžeme to ale říci i jinak - vnitřně prožívá.

Musíme mít jemné pochopení pro to, jak si patologie zahrává s různými sférami, které člověku ve fyzicky smyslovém světě znemožňují nalézat pravé cesty, činí ho neschopným existovat způsobem, jež od nás všech požaduje vnější život; do určitého stupně jsme ve vnějším světě všichni maloměšťáky. Ale zmínění lidé nejsou založeni tak, aby se jim na cestách maloměšťáků dařilo, jdou vždy jinými cestami. Jako kněží musíme tím, co máme sami dávat, navázat na to, co zde ti druzí prožívají; a velmi často jsou to právě „tamti“. Ale již to vyžaduje pochopení pro jemný přechod od nemoci k duchovnu. Ale tato věc může dosahovat mnohem dál. Nyní si představme, že člověk celý tento vývoj prožívá v různém věku. V určitém věku je v tomto stavu, kdy se organizace Já uvolnila od ostatních článků. V další životní etapě pokročí člověk k tomuto stavu (tabule 2, vpravo), v dalším k tomuto (tabule 3). Něco takového prožívá, je-li první stav ještě normální, snad během dětství se namísto stabilní rovnováhy článků již projevovaly zárodky nestability. Když nyní lékař přistoupí k člověku, který je povolán projít všemi těmito čtyřmi stadii - to první je zde trochu abnormální, ostatní ale ve smyslu, jak jsem je schematicky nakreslil -, nalézá zde mimořádně labilní rovnováhu. Zde tedy musíme něco upevnit; někdy je však tato cesta předznamenána tak mimořádně intenzivním způsobem, že se zpravidla nic upevnit nedá. Setká-li se lékař později s tímto člověkem, zjistí, že se první labilní stav změnil v jiný, který jsem popsal jako mlhavé smyslové vnímání se silně zabarvenými myšlenkami. Později opět zjistí mimořádně silné vědomí viny, které lékař, protože nyní věc začíná intenzivně zasahovat do duševní oblasti, přirozeně

nerad zaznamenává. Život takovéto osobnosti nyní zpravidla přechází do péče kněze, především tehdy, když dojde ke čtvrtému stadiu.

Lidé, kteří procházejí těmito etapami - souvisejícími s jejich karmou, s jejich opakovanými životy na Zemi - si čistě intuitivně vytvářejí okouzující terminologii. Prožívají-li jednotlivá stadia a karma za sebou (takže první stadium bylo skoro normální), dokáží úchvatným způsobem mluvit o tom, co prožili. Objeví-li se u nich toto labilní stadium v sedmnácti nebo devatenácti letech, obvykle vykládají, že člověk se musí sám poznat a sami od sebe se o to všemi způsoby intenzivně snaží. Tam, kde jejich organizace Já takto vystupuje, se sami dostávají k aktivnímu meditativnímu životu, který velmi často nazývají „činnou modlitbou“ a jsou velmi vděční, poskytně-li jim některý školený kněz návod na tuto modlitbu. Úplně se pak oddávají modlitbě, ale současně v modlitbě prožívají to, co pak začínají dokládat svou podivuhodnou terminologií. To, co vnímají ve zpětném pohledu na první stadium, nazývají „prvním příbytkem Boha“ a na sebe do jisté míry pohlížejí nejen zvenčí, ale i zevnitř, protože svým Já nejsou úplně ponořeni do ostatních článků. Tato oblast se zvětší, když se prohlížejí zevnitř, a stane se širokým prostorem: prvním příbytkem Boha.

To, co pak vznikne a co jsem z určitého hlediska popsal, se stává bohatším a vnitřně se rozčlení; člověk vidí mnohem více ze svého nitra: druhý příbytek Boha. Když nastane třetí stadium, je vnitřní podívaná mimořádně krásná a takoví lidé si řeknou: Vidím třetí Boží příbytek v neobyčejné nádheře a s duchovními bytostmi, které v něm krácejí. - Je to vnitřní podívaná, ale je to mocný, grandiózní pohled do duchovně pracujícího kosmu. Třetí příbytek Boha neboli Boží dům - pojmy se různí. Dospějí-li do čtvrtého stadia, vůbec nechťejí přijímat jakékoli rady týkající se aktivní meditace, ale obvykle míní, že vše jim musí být dáno samotnou milostí. A oni na ni musí čekat. Mluví o pasivní

modlitbě, o pasivní

meditaci, ke které nesmíme přistoupit my, neboť musí vstoupit sama, kdy se Bohu zachce dát ji člověku. Tito lidé potom mluví o „modlitbě klidu“, při níž člověk vůbec nic nedělá, ale nechá v sobě vládnout Boha. Tak se prožívá ve čtvrtém příbytku Boha. Zde musí kněz mít jemný smysl pro to, kdy jedno stadium přechází do druhého.

Z popisů, které nyní podáváme, z toho, co nyní, řekneme -li to lékařsky, „pacient“ líčí, se kněz může za jistých okolností skutečně dozvědět mimořádně mnoho esotericko-teologických poznatků. A je-li dobrým interpretem a bude-li naslouchat tomu, co mu takoví „pacienti“ (říkám to v uvozovkách) řeknou a umějí říci, teologické věci se mu stanou velmi konkrétními. Mnohé z toho, co se učí zejména v katolické pastorální teologii, vychází ze vztahu osvícených, školených zpovědníků s jejich kajícíky, kteří se vyvíjejí tímto směrem. Obvyklé pojmy, které máme o zdraví a nemoci, zde ztrácejí svou platnost, svůj význam. Strčíme-li osobnost jako je tato kanceláře, nebo z ní uděláme běžnou manželku pečující o vaření nebo o něco „praktického“ v občanském životě, pak se opravdu pomátne a povede si zevně právě tak, že ji vůbec nelze chápat jinak než jako pomatenou. Zpozoruje-li kněz v správném okamžiku, kam její cesta směřuje, usměrní ji k řeholnictví; nechá ji žít v odpovídajícím prostředí a rozvíjet ta čtyři stadia jedno po druhém. V modernímu stylu může školený zpovědník s takovou pacientkou skutečně nahlédnout do duchovních světů podobně jako řecký kněz pomocí Pythií, které mu kouřem a zemskými výpary dávaly zprávy a poučení o duchovním světě. Napíše-li dnes někdo disertaci o patologii řeckých Pythií, čemu to pomůže? V exaktním pojetí to může být zcela správné, ale ve vyšším smyslu se tím nic podstatného neučiní. Z toho, co z řecké teologie v eminentním smyslu vniklo do řeckého kulturního života, ze zjevení Pythií, vzniklo podstatně vzato nesmírně mnoho. Pythie byly zpravidla osobnosti, které dospěly k zmíněnému

třetímu stadiu, nebo dokonce ke čtvrtému stadiu. Představme si, že v pozdější době určitá osobnost pod chápavým vedením zpovědníků projde těmito etapami tak, že se bez zábran může oddávat svým vnitřním představám; stane se z ní pak něco mimořádně okouzlujícího, třebaže to určitou měrou zůstává něčím patologickým. Potom se tím zabývá nejen lékař či kněz, ale má s tím co do činění samotná církev, když tuto osobnost po smrti prohlásí za svátou. To je příklad svaté *Terezie*, která prošla přibližně tuto cestu.⁸

Moji milí přátelé, vidíte, že v těchto věcech se musíme patřičně vzdělávat, chceme-li působit v tom, co v dialogu medicíny a teologie musí vést ke správnému názoru na lidskou bytost. Musíme vyjít nad obvyklé pojmové kategorie, které zde ztrácejí svůj smysl, neboť jinak bychom nemohli rozlišit svátého od šílence, pomateného od génia, prostě bychom je vůbec nemohli odlišit od normálních, průměrných občanů.

To je nahlížení na lidskou bytost, kterým se nejprve musíme s pochopením řídit a které opravdu může vést k základům esoteriky, je nesmírně vysvětlujícím přínosem nejen k poznání psychologických abnormalit, ale může také přinášet vysvětlení o fyzických abnormalitách, o fyzických nemocech. Neboť k tomu, aby se taková stadia projevila, jsou nutné určité předpoklady, které tkví v jisté konsistenci Já, jež zcela nevstupuje dovnitř, a v jisté konsistenci astrálního těla. Není-li však taková konzistence jemná jako u svaté *Terezie*, nýbrž je hrubá, dochází k tomuto:

U svaté *Terezie* se kvůli jemnosti její organizace Já a astrálního těla plasticky vytvořily určité fyzické orgány, jmenovitě orgány v oblasti podbřišku, což se velmi zřetelně projeví na organizaci Já a v astrálním těle. Ale může se to projevit tak, že organizace Já a astrálního těla mohou být hrubé, takže taková osobnost může být téměř normální. Mohou se ovšem objevit

⁸ Viz také R. A. Powell: *Hermetická astrologie a biografika podle R. Steinera*, Fabula 2014. - Pozn. vyd.

rovněž fyzické koreláty a pak je zde pouze fyzické onemocnění. Chtělo by se říci, že na jedné straně máme konstituci svaté Terezie se vší poetičností jejích zjevení a na druhé straně fyzický protějšek v nemocných orgánech podbřišku, jejichž realizace se potom neprojeví v organizaci Já a astrální organizaci.⁹ Všechny tyto věci musí být objasněny, neboť se s nimi setkává jak lékař, tak kněz, když plní svůj úkol a musí je zvládnout. Když teolog doroste těmto jevům, teprve pak začne působit to, co je teologicky-náboženské; a když těmto jevům doroste také lékař, teprve pak se stane uzdravovatelem.

Dornach, 9. září 1924

Rudolf Steiner

GA 318

⁹ Viz R. Steiner: *Duchovní věda a terapie*, GA 313, Fabula 2013. - Pozn. vyd.